

Täysistunto

Keskiviikko 17.6.2020 klo 13.59—14.58

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta

Hallituksen esitys HE 91/2020 vp
Toimenpidealoite TPA 58/2020 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

14.03 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Oliko tarkoitus, että valiokunnan puheenjohtaja esittelee mietintöä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ei ole pyydetty puheenvuoroa.

Selvä. — Arvoisa puhemies! Tämä kustannustuki on ehdottomasti tärkeä yrityksille, ja niin kuin näkee, valiokunta on lähestulkoon yksimielisesti tätä asiaa kannattanut. Lähinnä perussuomalaisten vastalauseessa näyttää olevan harkintaa siitä, miltä osin tätä liikevaihtorajaa pitäisi madaltaa. Tässä hallituksen esityksessä on myös otettu huomioon se, että kustannustukea pystyvät hakemaan erilaiset yhdistykset ja järjestöt. Oli äärimmäisen tärkeää, että valiokunnan mietinnössä on huomioitu näitten yhdistysten ja järjestöjen osalta, että kyse ei ole aina arvonlisäveron alaisesta liikevaihdosta, niin kuin täällä hallituksen esityksen teksteissä oli todettu, ja valiokunnassa on korostettu myöskin sitä, että kyseessä voi olla myöskin sitten tällaisen yhdistyksen tekemä muu selvitys kuin arvonlisäveron alaisesta liikevaihdosta oleva selvitys. Tämä olisi nimenomaisesti ollut ongelmallista vaikkapa erilaista kuntouttavaa työtoimintaa järjestävien yhdistysten kohdalla.

Tässä yhteydessä on syytä myöskin tuoda esille.... [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Essayah, hetkinen. — Pyydän, että salissa käytävät muut keskustelut käydään salin ulkopuolella ja pitääkää turvavälit istuessa salissa. — Olkaa hyvä, edustaja Essayah.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Tässä yhteydessä on syytä nostaa esille se, että edelleenkin tuolta yrittäjäkentältä kuuluu sitä, että näitten hakemusten käsittely, erityisesti siellä ely-keskuksissa olevien hakemusten käsittely, on kestänyt kohtuuttoman kauan ja monet yritykset ovat päätyneet sellaiseen tilanteeseen, että he ovat todellakin varmuuden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

vuoksi hakeneet tukea kaikesta mahdollisesta, mistä on vain haettavissa ollut. Olen saanut yrittäjiltä viestiä, että esimerkiksi keskisuuren yrityksen kohdalla näitä hakemuksia ei ollut missään näissä instansseissa vielä lähdetty käsittelemään, ja siinä mielessä täytyy vain toivoa, kun täällä ovat oppositiopuolueetkin esimerkiksi lisätalousarviossa esittäneet määrärahalisäyksiä ja myöskin sitten lausumia, niin on pidettävä huolta, että näitten hakemusten käsittely olisi mahdollisimman joutuisaa.

Tässä yhteydessä on tietysti kaikkein tärkeintä, että tämä kustannustuki nyt on saatu liikenteeseen. Tämä on juuri sen tyyppinen kustannustuki, jota oltaisiin kaivattu heti tässä kriisin alkuvaiheessa, mutta on sinällään tietenkin hyvä, että hallituksella nyt on ollut erilaisia yritystukimuotoja, ja tämä on niistä nyt kenties se keskeisin ja tärkein ja parhaiten vastaa erityyppisten yritysten tarpeisiin. Täytyy vain nyt todella toivoa, että nämä tuet eivät tule liian myöhään vaan että nämä yritykset pysyvät hengissä ja työpaikat säilyvät.

14.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva yleinen kannattavuustuki, joka myöhemmin ristittiin yritysten kustannustueksi, on todennäköisesti merkittävin näistä tukikokonaisuuden osista, jotka täällä nyt kevään aikana koronan takia säädetään ja on säädetty. Tätä esitystä ei voi kuin kehua. Tässä ollaan ihan ytimessä, kun tuki määräytyy keskeisesti toimialan ja yrityksen liikevaihdon merkittävän alentumisen perusteella.

Mutta haluaisin kiinnittää huomiota tähän talousvaliokunnan mietinnön lausumaehdotukseen, jossa kiinnitetään huomiota siihen, että kun työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla ei voida myöntää tukea yritykselle, jonka pääasiallisena toimialana on maatalous, niin tämä on tietynlainen ongelma nyt tässäkin kohdassa, eli nämä jäävät sitten maa- ja metsätalousministeriön valmisteltavaksi. Valiokunta onkin ottanut mietintöönsä lausumaehdotuksen, jossa se edellyttää, että hallitus valmistelee tätä yleistä yritysten määrärajoista kustannustukea täydentävän tuen yhtäläisellä kriteeristöllä maatalouden alkutuotannolle, kalataloudelle ja maatilakytkeäiselle yritystoiminnalle sekä maataloustuotteitten jalostusta harjoittaville 1—9 henkilön mikroyrityksille.

Nyt kun tietysti ollaan istuntokauden tässä vaiheessa — tai emmehän me tiedä, missä vaiheessa istuntokautta olemme, mutta oletetaan, että olemme loppupuoletilla — niin tämä on hiukan ongelmallinen aikataulullisesti. Oikeastaan olisin kysynyt valiokunnan puheenjohtajalta, minkälaisia ajatuksia valiokunnassa on tämän lausumaehdotuksen toteuttamisen aikataulusta.

14.09 Juhana Vartiainen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! — Anteeksi todellakin. Tässä on tapahtunut niin nopeasti, minä en ollut pyytänyt puheenvuoroa etukäteen. — Ehkä tässä ei ole kovin paljon esiteltävää siinä mielessä, että yleisesti tämä oli tuki, jota pidettiin hyvin perusteltuna, ja ne taloustieteen asiantuntijat, jotka sitä kommentoivat, erityisesti vaikka Helsingin Graduate Schoolin tilannekeskuksesta, pitivät sitä oikein hyvin perusteltuna. Sehän on luonteeltaan niin kuin vakuutuksenomainen, ei korvaus, mutta kuitenkin lievennys ja hyvitys niistä menetyksistä, joita yrityksille on aiheutunut tämän kriisin vuoksi, ja siinä mielessä sitä pidettiin yleisesti hyvin perusteltuna. Siitä voi antaa kiitosta hallitukselle.

Tässä on kaksi määräytymistapaa. Ajateltiin, että on syytä, että tässä tuessa näkyy koko toimialan tilanne, eli jos yrityksellä on myynti heikentynyt mutta koko toimialalla ei, niin se ei välttämättä osoita, että on vain sillä perusteella oikeutettu tukeen, koska siinä voi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

myös olla kysymys oman liiketoiminnan heikkoudesta, ja koko meidän taloudenpito tietysti perustuu siihen ajatteluun, että yritykset kilpailevat ja osa yrityksistä muutenkin poistuu ja tulee uusia. Eli toimialan tilanteen täytyy vaikuttaa, mutta ei pelkästään toimialan tilanteen, vaan myös yrityksen tilanteen toimialan sisällä. Sen takia tässä on tällainen kaksinkertainen ehdollisuus.

Tässä oli lopulta aika vähän sellaista asiantuntijalausuntojen valossa ilmenevää muutostarvetta, jota olisi tarvinnut kovin syvällisesti tai edes kovin riittävästi käsitellä. Ehkä merkittävin asia koski toimialojen rajausta, ja se on asia, jossa tietysti viime kädessä tähän lakiin perustuvan asetuksen antaja tekee ne lopulliset ratkaisut. Mutta se ei ole lainkaan yhdentekevää, millä tasolla tässä toimialaluokituksessa näitä kriteerejä käytetään, eli kun arvioidaan toimialan tilannetta, niin minkä tasoisen tilastollisen luokituksen tai toimialan nojalla se tehdään: jos se luokitus on kovin karkea tai jos se on liian hienojakoinen, niin kummassakin tapauksessa voi tapahtua jonkinlaisia — ainakin näiden hakijoiden mielestä — oikeusmurhia.

Tässä on tietysti tärkeää myös, että Valtiokonttori, joka tätä toteuttaa, saa sitten asetuksen antajalta riittävän hyvän kriteeristön omien päätöstensä tueksi, koska tässä joudutaan tekemään harkinnanvaraisia, tapauskohtaisia päätöksiä Valtiokonttorissa, mikä on tietysti kallista ja viivästyttää tätä.

Tällaisista asioista me puhuimme. Valiokunnan mietinnössä on asetuksen antajalle niin hyviä terveisiä kuin mitä me talousvaliokunnan viisaat päät yhdessä kykenimme kehittämään. Keskusteltiin myös sellaisista toimialoista, jotka mahdollisesti muuttuvat tässä rajatapauksiksi, kuten tapahtumajärjestäjät, ja muutamia muita tällaisia rajatapauksia meillä oli esillä.

Tuosta ponnen alkutuotantokysymyksestä en osaa sanoa kovin perinpohjaisesti, koska sitä ei valitettavasti valiokunnassa juuri ehditty asiantuntijoiden lausuntojen valossa käsitellä. Se ilmaantui tähän aika viime tingassa.

Tässä, arvoisa puhemies, yleistä luonnehdintaa tästä mietinnöstä. — Kiitos.

14.13 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Itsekin olin talousvaliokunnassa tätä esitystä käsittelemässä, ja voin antaa ministerille kiitokset, että tällä kustannustuen laskentatavalla oli jo valmiiksi hyvä lähtökohta ja tarvitsi tehdä vain pieniä viilauksia tähän sisältöön.

Nythän tässä on hyvä lähtökohta muun muassa se, että tässä katsotaan tätä yrityksen liikevaihtoa, jonka pitää olla alentunut sen 30 prosenttia, mutta myös toimialalla liikevaihdon pitää olla alentunut 10 prosenttia. Tässä oli ehkä keskustelua enemmänkin siitä, onko se 30 prosenttia hyvä vai riittäisikö jo vaikka 20 prosenttia, ja sitten pohdittiin sitä, että on aika paljon yrityksiä, joilla se saattaa olla 28—30 prosenttia tai sitten 30—32 prosenttia, että miten me estämme sen, että ei tapahdu oikeusmurhaa näiden osalta. Esimerkiksi yksi asia tuli esille, ja se on se, että joissakin kaupungeissa, esimerkiksi Espoossa ja Helsingissä, kaupungit ovat antaneet joko vuokriin alennuksia taikka vuokrat anteeksi parilta kolmelta kuukaudelta, ja silloinhan nämä yritykset ovat tietenkin hiukan eri asemassa niihin nähden, joilla ei tätä huojennusta tavallaan ole, jotka kuitenkin ovat joutuneet sen vuokran maksamaan ja kiinteät kustannukset sitä kautta ovat korkeammat. Eli tietyllä tavalla, vaikka Valtiokonttorin lähtökohta tässä varmasti on se, että maksatus olisi mahdollisimman helppo, niin ehkä sinne voisi rakentaa jotakin pientä lisäkriteeristöä siihen, onko esimerkiksi saanut vuokran anteeksi tai onko jotain muuta sellaista, mitä voisi tässä kiinteiden kustannusten laskennassa ottaa huomioon, ettei tapahdu oikeusmurhaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

Sitten toinen kysymys, mitä myöskin pohdimme, oli se, että meillä on toimialoja, jotka ovat käytännössä kokoontumisrajoitusten ja maan rajojen sulkemisen seurauksena kohdanneet lähes samanlaisen tilanteen kuin ravintola-ala, eli ne ovat käytännössä joutuneet sulkemaan ovensa kokonaan — jos mietitään vaikkapa urheilutapahtumia, messuja ja matkatoimistotoimintaa tämän kesän ajalta, niin millä tavalla ne sitten otetaan huomioon, koska kriteeristöhän voi olla vähän erilainen ja myöskin se tapa, millä liikevaihto kertyy vuoden aikana, voi olla vähän erilainen kuin mitä tässä valmiissa kriteeristössä on. Sen takia me laitoimme tänne mietintöön kappaleen, ja se kuuluu näin: ”Kokoontumisrajoitusten ja maan rajojen sulkemisen seurauksena joidenkin alojen toiminta on käytännössä joko estetty kokonaan tai toimintaa on merkittävästi rajoitettu. Talousvaliokunta kehottaa valmistelemaan kustannustuen sisään kriteeristön, jossa näiden alojen erityispiirteet otetaan huomioon.”

Nostan tässä vielä esimerkkinä [Puhemies koputtaa] matkatoimistot, joilla on todellakin hyvin vaikea tilanne, koska ne ovat saattaneet [Puhemies koputtaa] joutua maksamaan alihankkijoille esimerkiksi Euroopan [Puhemies: Aika!] maissa ja kuitenkin joutuvat palauttamaan koko maksetun summan asiakkaalle [Puhemies: Aika!] Suomessa.

14.16 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kustannustukiesitys tulee, toden totta, tarpeeseen. Siitä kiitokset hallitukselle, ministerille ja valiokunnalle. Aina perustellusti voi toki kritisoida, niin kuin ehkä tuossa alussa kuultiin, että mikä on se nopeus ja tahti, jolla näitä tukimuotoja on saatu luotua, mutta minusta on ollut viisautta nyt se, että tätä on tehty riittävällä harkinnalla, jotta on voitu välttyä niiltä sudenkuopilta, mitä ensimmäisissä tukimuodoissa liittyen Business Finlandiin ja ely-keskuksiin ilmeni. Mielestäni puheenvuorot siitä, että huomioidaan kuitenkin oikeudenmukaisuus ja tarveharkinta, ovat tarpeen, ja muutamissa ely-keskuksen tuissa, joissa aluksi oli hieman ehkä vääräkin päätöksiä, se, että niitä uudelleentarkasteltiin ja saatiin korjattua väärä päätöksiä, on osoittautunut erittäin hyväksi.

Yritysten ja yrittäjien asema on se, mistä meidän täytyy olla huolissamme. Tämä tukimuoto ei toivottavasti tule liian myöhään. Kun me nyt autamme nämä yritykset ja yrittäjät yli tämän kriisin, niin se on se ainoa tapa, jolla me maksamme tästä koronasta aiheutuneen laskun, että me turvaamme kaikille elinvoimaisille yrityksille jatkumahdollisuuden. Tähän sisältyy myös se viesti uusille yrittäjille, että yrittäjyys, toden totta, kannattaa, että riskinotto kannattaa ja että tällaisissa tilanteissa, joita ei voi ennakoida, yhteiskunta auttaa.

Arvoisa herra puhemies! Tulevaisuudessa tämän salin ja hallituksen iso tehtävä on pohdita niitä seuraavia askeleita, joilla me mahdollistamme uuden työn, uuden kasvun luomisen tähän maahan. Minusta on olennaista, että me tarkastelemme niin lakien kuin yhteiskunnan osalta kaikkia mahdollisia esteitä ja rajoituksia, jotka estävät uuden innovoinnin, uuden keksimisen, uuden syntymisen. Liian usein tänä päivänä tällaiset erittäinkin suositut ja elämää helpottavat liikeideat syntyvät Suomen ja Euroopan ulkopuolella, ja tähän meidän täytyy puuttua sen jälkeen, kun tästä koronakeväästä, koronakesästä on päästy yli.

Mutta kiitos hallitukselle tästä esityksestä. Malli vaikuttaa toimivalta, ja kaiken a ja o on, että apu menee todella perille sinne, missä sitä tarvitaan.

14.19 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! En ole varmasti tässä salissa ainoa, joka on saanut viestejä kentältä pieniltä yrityksiltä ja ammatinharjoittajilta — hätä on todelli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

nen. Silti hallitus ei näytä esityksissään kuuntelevan näitä mikroyrittäjien hätähuutoja ihan niin tarkkaan kuin pitäisi.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta on erittäin tarpeellinen ja kauan odotettu, mutta se näyttää syrjivän pientä yrittäjää. Tämä ei ole reilua. Esityksessä mainitaan muun muassa, että liikevaihdon tulisi olla ollut maaliskäkuun 2019 eli neljän kuukauden aikana vähintään 20 000 euroa. Tämä vastaisi vuositasolla 60 000 euron liikevaihdon alarajaa. Tämä vaikuttaa vähän keinotekoiselta rajalta. Perussuomalaisen mielestä kustannustuen myöntämiseen edellytettyä maaliskäkuun liikevaihtorajaa pitäisi madaltaa 20 000 eurosta 15 000 euroon — se vastaa vuositasolla 45 000 euron liikevaihtoa. Myös tällainen pieni yritys on aivan toimintakelpoinen, työllistää ihmisen, palvelee asiakkaita tai suurempia yrityksiä, tilaa palveluja muilta toimijoilta ja pitää perheen leivän syrjässä kiinni. Hallitus tuntuu nyt vähän unohtavan, että Suomi rakentuu näidenkin ihmisten varaan, ei pelkästään keskisuurten ja suurten yritysten.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 tällaisia yrityksiä, joiden liikevaihto oli 45 000—59 900, oli yli 20 000 kappaletta. Toki on otettava huomioon, etteivät näistä kaikki ole välttämättä sellaisilla toimialoilla, jotka täyttävät koronatuken kriteerit, mutta puhutaan kuitenkin tuhansista pienistä yrittäjistä ympäri Suomen. Tässä joukossa on paljon yrityksiä, joiden liiketoiminta on pysähtynyt kuin seinään koronan takia. Heidän tilanteensa on erityisen vaikea, ja palautuminen kriisistä voi kestää kauan, niin että tämä on ehkä nyt erittäin väärä kohta pihistellä sitä rahaa, kun tuntuu, että sitä jaetaan avokätisesti sinne sun tänne. Hallituksen esityksessä nämä tuen ulkopuolelle jäävät yritykset menettävät pahimmassa tapauksessa jopa useiden tuhansien eurojen tuen, vaikka laskettaisiin kahden tonnin kuntatuki ja työmarkkinatuki tähän mukaan — vaikka ne tuntuvat pieniltä rahoilta, ne ovat pienyrittäjille isoja rahoja, 2 000 euroakin. Tähän perussuomalaiset toivovat muutosta. Kuten sanoin, hallitus on vihjaillut lähettävänsä valtavia rahasummia, satoja miljoonia tai jopa miljardeja, elpymisrahaston mukana Etelä- ja Itä-Euroopan yritystukiin, niin että tässä kohtaa ehkä ei kannattaisi nyt muutamaa miljoonaa tai kymmentä miljoonaa sitten [Puhemies koputtaa] säästellä.

14.22 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tämä kustannustuki on tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut merkittävästi koronaviruksen vuoksi ja joilla on vaikeasti sopeutettavia kustannuksia. Mielestäni edustaja Kiviranta totesi aivan oikein, että tämä on kenties merkittävin yritysten tukitoimi kaikkien niiden toimenpiteiden joukossa, joita hallitus on tehnyt. Kiviranta nosti esiin myös tärkeän asian, valiokunnan lausumaehdotuksen, jossa otetaan esille maatalouden ja kalatalouden yritystoiminnan tukemisen tarkeys ja toimenpiteet, joita tarvitaan. On hyvä, että valiokunta otti myös tämän puolen huomioon.

Arvoisa puhemies! Mielestäni hallitus on tehnyt näissä poikkeustilanteissa ja poikkeusoloissa, joita olemme kevään mittaan eläneet, hyvää työtä, kun erilaisia tukitoimia yrityksille on valmisteltu, ja tämä kustannustuki on erittäin tärkeä. Yrityksiltä tulee viestejä, että tilanne on vaikea monin tavoin. Tämän kustannustuen tavoitteena on vähentää konkurssesja ja ennaltaehkäistä niitä.

Talousvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota tuen toimeenpanoon, ja tämän kustannustuen lähete keskustelussa ministeri Lintilältä oli tärkeä kuulla se, että toimeenpanoa on jo valmisteltu ja siihen on varauduttu, jotta sitten kun asia on eduskunnassa käsitelty, se saadaan mahdollisimman nopeasti toimeen. Talousvaliokunta myös aivan oikein muistut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

taa siitä, että tämäkin tuki on valmisteltu poikkeuksellisista lähtökohdista ja meillä ei aikaisemmin ole ollut tällaisiin tilanteisiin tukia, joita voitaisiin suoraan soveltaa. Uskon, että olemme nyt kevään ja alkukesän aikana paljon oppineet siitä, että jos joudumme vielä vastaavaan tilanteeseen, niin voimme yritysälämää tukea sitten entistäkin nopeammin ja paremmin.

14.24 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia talousvaliokunnalle hyvästä mietinnössä. Tämä yritysten kustannustuki, 2 000 — 0,5 miljoonaa euroa, tulee, kuten useissa puheenvuoroissa todettua, todella nyt tarpeeseen. Tänään tulneiden tietojen mukaan noin 13 prosenttia meidän pk-yrityksistä on konkurssiuhan alla, ja se on kyllä merkittävä määrä. Toivotaan, että tilanne ei tästä pahene.

Edustaja Kiviranta ja edustaja Kauma nostivat esille tärkeitä huomioita. Tosiaan maatalous- ja kalatalousyrittäjät, tapahtumajärjestäjät ja sitten esimerkiksi Lapissa rajakauppiaat tarvitsevat kyllä vielä erityisiä tukitoimia. Otan esimerkiksi vaikkapa tuolla Kilpisjärven kylässä sijaitsevan Kilpishalli-kaupan, joka on rakennettu pääasiassa vastaamaan norjalaisten tarpeeseen. Kylässä on sata asukasta, ja kaupan liikevaihto on ollut vuodessa noin 12,3 miljoonaa euroa. Kyllä siinä on liiketoiminta vedetty kokonaan alta, kun rajat jouduttiin sulkemaan, ja toivon todella, että myös näitten rajakauppiaitten tilanteeseen jatkossa kiinnitetään erityistä huomiota.

Kuten edustaja Könttä totesi, elinvoimaiset yritykset on nyt pidettävä pystyssä, ja kiitän vielä hallitusta niistä toimista, joita olette tehneet tämän eteen. Ministeriltä olisin vielä kysynyt: onko meillä joitakin erityisiä mahdollisuuksia tukea näitä keskustelussa mainittuja toimialoja, ja minkätyyppisiä keinoja mahdollisesti hallituksella olisi käytössä?

14.26 Atte Harjanne vihr: Arvoisa herra puhemies! Tässä on tullut jo erinomaisia puheenvuoroja ympäri salia sekä valiokunnan jäseniltä että muiltakin. Kyseessä on tosiaan määräaikainen tuki, tuiki tarpeellinen ja odotettu, ja tämäntyyppisessä vakavassa, yhteisesti koetussa kriisissä tarvitaan tietysti yhteisesti jaettua vastuunkantoa.

Kuten valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vartiainenkin totesi, niin tätä pidettiin hyvin perusteltuna myös asiantuntijoiden piirissä, ja se ei ole mikään ihme. Esityshän perustuu pitkälti Vesa Vihriälän johtaman talouspoliittisen työryhmän ehdotukseen, ja tämä onkin mielestäni hyvä esimerkki lainsäädännöstä, jota on valmisteltu aidosti ja tarkasti asiantuntijoita kuunnellen.

Kuten aiemminkin täällä käsitellyissä koronatuissa, niin kaikille täydellistä osumatarkkuutta ja riittävyttä ja oikeudenmukaisuutta ei valitettavasti ole mahdollista tehdä. Tähänkin todennäköisesti joitain väliinputoajia jää. Uskon silti, että tämä tuki tässä muodossaan on oikein hyvä ja erinomainen. Tärkeää on, että se on selkeä ja maksatus suoraviivaista, ja täällä on tullutkin näitä mainintoja siitä, kuinka valiokunta nosti toki erikseen vielä tarpeen arvioida kriteeristöä esimerkiksi näille vahvasti rajoituksista kärsineille yrityksille ja aloille.

Hyvä on huomioida sekin, että jos pahin tapahtuu ja kriisi uusiutuu, pitkittyy, tulee toinen aalto tai vastaavaa, niin tämä tuki sellaisenaan ei oikein ole siihen sitten välttämättä suoraan sovitettavissa. Meillä saattaa sitten pahimmillaan tulla eteen myös sitä pohdintaa, että minkätyyppiset konkurssit ovat niitä yhteiskunnalle kriittisimpiä, ja tavallaan vielä vaikeampia päätöksiä siitä, miten pidetään firmat pystyssä. Toivottavasti tähän ei kuiten-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

kaan tarvitse mennä, vaan tämä on taputeltu tällä, ja tällä myös pystytään estämään niitä konkurssseja.

Tähän lausumaan vielä palaisin, että on oikea käsitys. Lausuma näistä maatalous- ja kalatalouteen liittyvistä yrityksistä perustuu yritysten yhdenvertaiseen käsittelyyn, eli että nämä yritykset eivät jäisi ulkopuolelle, vaikka se juridinen pohja siellä on hieman toinen, kun tuetaan. Mistään erityistuesta näille aloille ei siis ole kyse, ja toki, kuten valiokuntakin toteaa, niin myös näissä kuin kaikissa muissakin huomioidaan jo erikseen kohdennetut tuet.

Mutta omasta puolestani hallitukselle kiitos hyvästä esityksestä, ja valiokunnassa asian hyvästä jymppaamisesta.

14.28 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet tässä ovat kehuneet tätä nykyistä ratkaisua, ja sinänsä en ole siitä yhtään eri mieltä. Ainoa ongelma tässä tietysti on, että nämä ovat jumalattoman myöhässä. Edustaja Kärnä puhui, että 13 prosenttia on menossa konkurssiin. Se ei ole mitenkään edes epäilyttävää, koska tilanne on se, että ne rupeavat nyt vasta tulemaan esille, koska ne firmat tietysti ovat ensimmäisenä joutuneet olemaan tuskassa, kun se myynti on loppunut välittömästi, mutta sitten on tietysti niitä yrityksiä, jotka ovat yrittäneet keplotella jollain tavalla ja sopeutua tähän tilanteeseen.

Meillä on todella haasteellinen tilanne. Olen tutustunut asioihin tietysti omien taustojen takia, aika paljon näitten asioitten kanssa joudun tekemisiin. Eräällekin firmalle, mikä siirteli suomalaisen eläkevakuutusyhtiön laskuja, kun annettiin mahdollisuus siihen, mutta kun se paniikki on päällä, laskuniput ovat hirveät, postilaatikoille ei uskalla mennä enää, keskitytään siihen työn etsimiseen ja jollain tavalla selviämiseen, kaikki asiat eivät mene kukaan niin tarkasti kuin haluaisi, niin sitten kun sinne jää jonkunäköisiä pikkufiboja, että joku tietty lasku ei sitten eläkevakuutusyhtiöstä olekaan mennyt siihen samaan nippuun, vaan on jäänyt roikkumaan sinne, niin kas kummaa, sieltä tulee sitten Lowellilta lasku, 1 500:n laskusta laitetaan sitten 200 euroa perimiskuluja. Tämä on oikeastaan ihan käsittämätöntä, miten meidän eläkevakuutusyhtiöt hoitavat tämän asian tässä koronatilanteessa. No, ehkä siellä ollaan kavereita keskenään.

Nyt on todella, todella iso ongelma siinä, että näille maksatuksille tosiaankin olisi todellinen kiire tässä hommassa, ja onneksi tämä arvonlisäveron palautus auttaa siihen nyt jollain tavalla suhteellisen nopeasti. On vain paras, että varaudutaan aika kovaan aaltoon tässä vielä, ikävä kyllä, koska näissä meidän päätöksien tekemisessä on kestänyt tolkkuttoman kauan.

14.31 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle ja koko valiokunnalle tämän asian huolellisesta ja hyvästä valmistelusta.

On totta, mitä täällä monet kollegat ovat tuoneet esille, että varmasti se keskeinen kysymys, mistä tätä esitystä voi kritisoida, on tämä aikataulu ja ajankohta. Ylipäänsä voin sanoa kyllä aivan suoraselkäisesti opposition edustajana, että minusta hallitus ja kaikki suomalaiset ovat hoitaneet tätä itse epidemiaa hyvin, ja Suomi on selvinnyt siitä onneksi varsin pienin vaurioin. Mutta se, missä tämä hallitus on kompuroinut, ja on kompuroinut pahasti, on nimenomaan näiden taloudellisten seurausten hoitamisessa ja sen avun tuomisessa tavallisille yrityksille, joilla ei ole ollut mitään tekemistä tämän kriisin kanssa. Me olemme keskustelleet koko kevään näistä toimista tässä salissa. Jo maaliskuussa penäsimme oppositiosta näitä toimia, joilla yritykset saavat tukea, ja nyt olemme kesäkuun lopussa, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

edelleen on tilanne se, että maassa on tuhansia yrityksiä, jotka eivät ole saaneet sitä tukea, mikä heille olisi pitänyt saada jo aikaisemmin.

Erityistä huomiota, herra puhemies, haluan nostaa ely-keskusten myöntämien tukien osalta, sillä käsitykseni mukaan siellä on edelleen jumbissa aikamoinen määrä näitä hakemuksia, ja se on erittäin huono asia, sillä näitä ovat hakeneet juuri pienemmät yritykset, jotka ovat sitä apua tarvinneet, ja kuitenkin tässä on ollut kuukausia aikaa antaa sitä apua näille yrityksille ja huolehtia siitä, että jokainen yritys saa sitä tukea — kuten vaikka yksityistäjät ovat saaneet taas sitten kuntien kautta, mikä on käsittääkseni toiminut kohtalaisen hyvin. Myös Business Finland, kuitenkin ottaen huomioon, että siinä on ollut tiettyjä ongelmia, on kuitenkin pystynyt varsin nopeasti toimimaan, ja nyt on tullut näitä verotoimia, millä pystytään edelleen viemään asiaa eteenpäin. Mutta siis selkeitä tällaisia kompastuskohtia on ollut, ja sen takia niin kuin ehkä yleisarvosanana ei kyllä välttävää parempaa maan hallitukselle voi tästä taloudellisten seuraamusten hoidosta antaa, mutta tämä esitys sinänsä on erittäin tervetullut ja hyvä.

Totean vielä senkin, että kyllä maan hallituksen tässä suhteessa pitää se myös sanoa, että eihän teidän ole tarvinnut keksiä kaikkea uudestaan, vaan kyllähän Euroopassa laajasti on eri toimia käytetty, ja sieltä myös pitää mallia hakea siihen, miten näitä eri toimia saadaan vietyä eteenpäin.

Itse kustannustuki on erinomainen. Valiokunta on tehnyt hyvää työtä siinä. Se tulee kovaan tarpeeseen ja se auttaa monia yrityksiä selviämään tästä kriisistä, ja siitä annan kyllä ihan vilpittömästi myös kiitosta ministerille ja maan hallitukselle ja valiokunnalle, joka on tehnyt työtä, mutta yleisarvosanana toteaisin, että välttävää parempaa ei kyllä tämän salin pitäisi antaa.

14.34 Ben Zyskowitz kok: Herra puhemies! Koronakriisi ja siihen liittyneet rajoitustoimenpiteet ovat olleet ennennäkemätön isku eivätkä pelkästään Suomelle vaan, voi sanoa, kaikille maailman maille.

Kuten täällä edustaja Marttinenkin sanoi, niin itse tätä epidemiaa, sen rajaamista ja myöhemmin sen tukahduttamista, on minunkin mielestäni hoidettu onnistuneesti. On luonnollista ja ymmärrettävää, että kun tämä oli sillä tavoin uusi tilanne kaikille toimijoille ja tässä tilanteessa pyrittiin pelastamaan — ja pyritään pelastamaan — työpaikkoja, yrityksiä, niin yritystuissa on tiettyä hapuilua. Niinpä Business Finlandin kohdalla ja sen kautta jaettavissa tuissa tuli esiin tiettyjä ongelmia. Tämän kohdalla, joka on ymmärtääkseni hyvä tukimuoto, ongelmana on se, että tämä tulee kovin myöhään, mutta parempi myöhään kuin ei ollenkaan. Tämänkin tuen kohdalla on selvää, että sellaiseen millimetrioikeudenmukaisuuteen ei käytännössä päästä, vaikka hallitus ja eduskunta parhaansa tässä tekevät.

Edustaja Kauma toi esiin tuosta talousvaliokunnan mietinnöstä tärkeän kappaleen, joka koskee sellaisia yrityksiä, joiden toiminta on käytännössä näiden rajoitustoimien seurauksena kokonaan pysähtynyt tai lähes kokonaan pysähtynyt. Näiden yritysten kohdalla ei ole samanlaista suojaa kuin ravintoloiden kohdalla, koska ravintoloiden sulkeminen perustui suoraan lakiin ja eduskunta näin ollen edellytti siinä kohtuullista korvausta. Näiden tässä valiokunnan mietinnössä tarkoitettujen yritysten, kuten tapahtumajärjestäjien, messujen tai kulttuuritilaisuuksien järjestäjien ja muiden, kohdalla tilanne on kuitenkin se, että toiminta johtuen näistä rajoitustoimista on loppunut käytännössä kokonaan. Itsekin pidän tärkeänä tätä talousvaliokunnan mietinnössä olevaa kappaletta, jonka edustaja Kauma tässä luki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

Kaikkia tukia tärkeämpää on tietysti se, että kansalaiset uskaltaisivat palata normaaliin toimintaan kuluttamaan, käymään ravintoloissa ja kaupoissa, ja tälläkin hetkellä hallitus on koolla neuvottelussa pohtimassa seuraavia askeleita tässä yhteiskunnan avaamisessa. Tämä on vaikeata tasapainottelua: toisaalta yhteiskuntaa on avattava, toisaalta pitää pitää huolta siitä, että virus ei uudestaan ryöstäydy irti.

14.37 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tosiaan suuri kiitos hallitukselle monesta oikeasta ja oikea-aikaisesta linjauksesta, joita tämän kevään aikana on tehty, ja niistä monista hyvistä esityksistä, joita tänne eduskuntaan on tuotu. On ihan hienoa kuulla, että myös oppositio antaa tälle työlle tunnustusta, ja sillehän antaa tunnustusta myös kansa, joka kyselyjen mukaan on hyvin laajasti tyytyväinen hallituksen toimintaan, ja sitä pidetään jopa mittaushistorian suosituimpana hallituksena.

Asia, joka minua itseäni on tässä harmittanut, on se, kuinka usein me olemme saaneet havaita, kuinka jäykkä meidän lainsäädäntömme on, kun kyse on siitä, että meidän pitäisi nopealla aikataululla pystyä parantamaan ihmisten toimeentuloa ja pystyä osoittamaan niitä tukia juuri sellaisille ihmisille, jotka ovat kaikista vaikeimmassa asemassa. Mutta tämä esitys on todella tärkeä ja tarpeellinen, koska kun me vältämme konkurssseja, niin me myös suojelemme ihmisten työpaikkoja ja sitä kautta me sitten tietenkin myös turvaamme ihmisten toimeentuloa. Kuten edustaja Harjanne sanoi, laajasti asiantuntijalausunnoissa tätä lakia pidetään tarpeellisena, niin kuin täällä keskustelussakin on jo tullut esille.

Asia, jonka erityisesti halusin myös ottaa esille, on tämä väliinputoajien asema. Meillä ovat aikaisemmissa keskusteluissa tulleet esille esimerkiksi ravintolatukien osalta opiskelijaravintolat, jotka luokiteltiin — tai oli eri näkemyksiä, mutta luokiteltiin henkilöstöravintoloiksi ja sitä kautta ravintolatuen ulkopuolelle. Tänään olen yrittänyt selvittää sitä, kun tv- ja elokuva-alalla nyt näitä jaettavia tukia ohjataan vain uusiin tuotantoihin, ja meillä on kyseessä ala, jossa ovat todella pahasti kärsineet juuri käynnissä olevat tuotannot. Toivon, että tämä sitten osaltaan ehkäisee tätä ongelmaa, joka meillä on ollut, eli sitä, että kun on näitä rajattuja tukia, niin sitten aina jää ulkopuolelle joku, jolle se tuki olisi ollut yhtä tarpeellinen, ja tämä toivottavasti asetuksen kautta sitten selkeytyy lisää. Mutta ei muuta kuin kiitos tästä ja voimia tämänpäiväisiinkin neuvotteluihin.

14.40 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Ensinnäkin kiittelen hallitusta hyvästä esityksestä ja siitä, että täällä on valiokunnan lausumaehdotus myöskin siitä, että tehdään vastaavantyyppinen kustannustuki myöskin maatalouden alkutuotannolle, kalataloudelle ja maatilakytkeäiselle liiketoiminnalle. Mutta sitten myöskin joudun kysymään hallitukselta, että onko hallitus unohtanut nämä 20 000 yhtiötä, jotka ovat meidän vastalauseemme mukaisesti liikevaihtoalueella, joka on 45 000—60 000 vuositasona. Eli kuten edustaja Vallin hyvin kuvasi, tälle liikevaihtoalueelle sijoittuu noin 20 000 yhtiötä. Teemmekin yksityiskohtaisessa käsittelyssä vastalauseen mukaisen pykälämuutosesityksen 2 §:ään, että liikevaihto tällä ajanjaksolla, maaliskuu—kesäkuu-välillä vuonna 2019, olisi ollut vähintään 15 000, kun hallituksen esityksessä puhuttiin 20 000:sta. Tämähän siis käytännössä tahtoisin sanoa sitä, että tämän esityksen taloudelliset kustannukset nousisivat maksimissaan noin 40 miljoonaa, mutta koska oletettavaa on, että kaikki näistä 20 000 yhtiöstä eivät todellakaan olisi oikeutettuja tähän kustannustukeen, koska sitä kustannustukea täytyy saada vähintään 2 000, niin ehkä noin 10 000 yhtiötä sijoittuu tälle välille, jotka olisivat tukea

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

saamassa, eli sanoisin, että meidän vastalauseemme ehdotelma lisäisi valtion menoja noin 20 miljoonaa, sitä luokkaa.

No, sitten kun katsotaan, miten tätä tukipolitiikkaa on tehty, niin hallitus toteutti ensin kehittämistuet, sitten sen jälkeen tehtiin pistemäiset tuet ja nyt tulee yleistuki, ja sitten ai-
van ensimmäisenä tietenkin tuli myöskin takauksia. Nyt on selvinnyt se — jälkiviisaana tietenkin — että olisi kenties pitänyt toimia justiin täsmälleen päinvastoin eli ensiksi tehdä yleistuki, sitten sen jälkeen ne pistemäiset tuet niille liiketoiminnoille, jotka suljettiin, ja sitten vasta kehittämistuet, ja ne takaukset olisi ollut hyvä olla tietenkin heti alusta edullisilla ehdoilla, jotta niitä käytetään paljon. Mutta toisaalta sitten, niin kuin sanoin, tämä on jälkiviisastelua. Meillä on nyt olemassa kuitenkin hyvä ehdotus ja esitys, ja jos vastaava ajanjakso tulee Suomessa vielä, niin tämä esitys kannattaa ensimmäisenä kaivaa pöytälaatikosta ja toteuttaa se, ja sen jälkeen sitten lähteä katsomaan sitä muuta ketjua.

14.43 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että tällä viikolla poikkeusolot ovat päättyneet ja epidemiatilanne Suomessa on niin hyvä, että voidaan tästä eteenpäin mennä normaaliolojen lainsäädännöllä. Pandemiatilanne maailmalla on kuitenkin edelleen ollut pahenemaan päin, ja tämän kriisin talousvaikutukset iskevät Suomeen täydellä voimalla ehkä vasta tulevina kuukausina, ja se, kuinka taloutemme kehittyy tulevina vuosina, riippuu paljon siitä, miten nyt toimimme. On tärkeää, että hallitus tekee aktiivisia toimia, ja kiitos talousvaliokunnalle siitä, että tämä kustannustuki nyt etenee.

On kuitenkin edelleen monia toimialoja, jotka tarvitsevat kohdennettua tukea, ja, arvoisa puhemies, haluan nostaa tässä puheenvuorossa esille erityisesti matkailualan, joka on Suomen palveluviennin yksi keskeisistä syömähampaista. Matkailuala kohtasi kaikkein nopeimmin ja kaikkein rajuimpana tämän maailmanlaajuisen pandemian vaikutukset ja tulee valitettavasti kärsimään niistä myös pitempään kuin monet muut toimialat. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että kun pandemiatilanne globaalisti on edelleen huono ja pahimmillaan jopa huononemaan päin, ei kansainvälinen liikkuvuus ole samanlaista kuin mihin viime vuosina olemme tottuneet.

On kuitenkin aivan selvää, että tulevien vuosien aikana Suomen menestyksen kannalta palvelualoihin, ja niiden veturina matkailuun, liittyy paljon odotuksia. Suomella matkailumaana on suuri potentiaali, ja uskon, että kun nyt tämän globaalin digiloikan myötä työhön liittyvä matkustaminen vähenee, niin kysyntä vapaa-ajan matkailuun tulee vain kasvamaan.

Kysynkin nyt ministeri Lintilältä: miten suomalainen matkailuala autetaan nyt tämän vaikean ajan yli niin, että voimme jatkaa sitä hyvää kasvua, jota on nähty paitsi Lapissa niin toivottavasti tulevina vuosina joka puolella Suomea, niin että tämä työvoimaintensiivinen ala pystyy tarjoamaan työtä ja toimeentuloa suomalaisille laajasti ja niitä paljon kaivattuja veroeuroja sitten myöskin kansantaloudelle, kun kokonaisuutena toivumme tästä pandemian tuomasta iskusta?

14.46 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää talousvaliokuntaa jälleen kerran hyvästä työstä ja hyvästä yhteistyöstä esityksen osalta. Ja sitten voin sanoa, että täsmälleen samoja kysymyksiä mietin ja me mietimme, kun teimme esitystä, kuin mitä valiokunnassa on mietitty: mikä on prosentti, mikä on liikevaihto, mikä on summa, mitkä ovat kriteerit? Täsmälleen näitä me kävimme läpi. Jonkun pitää vain tehdä ratkaisu sen suhteen, mihin se raja tulee. Rajat ovat aina ongelma, aina, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2020 vp

tämä on se esitys. Minä ymmärrän erittäin hyvin, että tulee erilaisia näkökantoja, että raja olisi voinut olla sitä ja sitä, ja se on politiikan rikkaus, että niillä voi tehdä vaikka pätjän politiikkaakin.

Tässä on nyt kritisoitu sitä, että tämä tuli näin myöhään. Me aloimme valmistelevaan tätä jo huhtikuun lopussa. Me saimme nyt sen aikaan, ja maksatukset tulevat siis heinäkuun alussa. Jos ajattelee, että ensi viikolla pääsee jo hakemaan, niin ne tulevat heinäkuun alussa. Eli reilu kaksi kuukautta. Jos ajatellaan, niin me olemme kriisin 14. viikossa. BF:n ja elyjen tuki avattiin maaliskuun lopulla. Jos me olisimme pitäneet ne kiinni, alkaneet valmistelevaan tätä ja tämä olisi tullut kesäkuussa, niin minä luulen, että tässä salissa olisi paljon enemmän puhuttu siitä, että eikö saa mitään. Mutta tunnustan: tämä oli tietyllä tavalla valinta, joka piti tehdä, ja siitä otan totta kai sen arvostelun vastaan, joka tulee. Mutta tämäkin ratkaisu täytyi tehdä.

Täytyy sanoa, että edustaja Zyskowiec on jälleen kerran oikeassa. Parasta tukea yrityksille on se, että me pääsemme normaalielämään. Emme me saa niitä yksittäisiä yrityksiä sieltä kiinni ja niille... Mistä me kohdennamme niille, millä perusteella? Tuen pitää aina perustua johonkin tiettyyn asiaan. Siellä on paljon yrityksiä, jotka ovat kärsineet erittäin vaikeasti, ja täysin perustellusti voitaisiin kohdistaa, mutta aina pitää olla perustelu, millä se tulee. Eli kyllä kaikkein tärkein yritystuki on se, että me pääsemme normaaliin elämään ja normaaliin yritystoimintaan ja talouden pyörimiseen. Se koskee kaikkia aloja. Täällä tuli matkailu esille. Kyllä me matkailua tulemme tätä kautta tukemaan, Finnveran kautta, ja kaikkia näitä sektoreita. Minä toivon hyvin hartaasti, että tämä voitaisiin jättää nyt naftaliiniin. Seuraavaa kertaa varten meillä on olemassa laki, joka voidaan nopeasti asetuksella täsmentää. Tämä on olemassa. Mutta minä toivon, että sitä ei tarvita.

Mitä tulee siihen, mitä tuossa lausumassa oli, niin tämä on pitempiaikainen ongelma. Eli tietyllä tapaa rajat kolmen M:n ja meidän TEMin välillä ovat olleet häilyviä joiltakin osin. Otetaan esimerkiksi vaikka [Puhemies koputtaa] joku kalanjalostusteollisuus: missä vaiheessa se vaihtuu? On hyvä, että tämä käydään läpi.

Kiitoksia valiokunnalle hyvästä työstä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.